

Referat fra lodsejerorienteringsmøde i Grejsområdet torsdag d. 25. februar 2021

Referent: Lotte Ruegaard Petersen, Københavns Universitet, lrp@ign.ku.dk

Programoversigt:

16.30 - 16.35: Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen byder velkommen og indleder kort herunder henvisning til Erhvervs-og udviklingsstrategien

16.35 - 16.45: Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

- Rammesætter mødet i forhold Erhvervs- og udviklingsstrategien for Vejle Ådal og Fjord
- Formål med at lave en Landskabsplan og de fem udfordringer, som planen forventes at komme rundt om

16.45 - 16.55: Maja Klaaborg Jensen, for Vejle - Fredericia Landboforening

- Om landbrugets interesse i at deltage i projektet, og om hvad der optager landbruget lige nu - vandplaner, klima, naturudvikling, landdistriktsudvikling mm.

16.55 - 17.50: Jørgen Primdahl og Lone Kristensen, Københavns Universitet præsenterer resultater af skrivebordsanalyse og interviews

- Der stilles spørgsmål til deltagerne undervejs i indlægget.

17.50- 17.55: Klaus Enevoldsen

- Fortæller om det videre forløb, og hvordan man som lodsejer kan blive inddraget – eksempelvis i de kommende workshops
- Præsenterer kort projektets forløb i forhold til arbejdsprogram og tidsplan

17.55 – 18.00: Jens Jørgen Erichsen afslutter og siger tak for i dag.

PowerPoint-slides fra mødets oplæg er fremsendt på mail med dette referat.

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen:

Jens Jørgen byder velkommen som formand for Vejle Ådal og Fjord bestyrelsen. Han er desuden formand for plangruppen, der har været tovholder på landskabsplan-processen. Bestyrelsen er bredt sammensat: Lodsejere er med, landboforeningerne, Naturstyrelsen, Friluftsrådet, DN m.fl. er repræsenteret. Bestyrelsen har en rådgivende funktion i forhold til Vejle Kommune og forsøger at skabe samarbejde og synergi i området og skaffe penge til fondsansøgninger.

Bestyrelsen for Vejle Ådal og Fjord blev nedsat i 2016 efter at Vejle byråd godkendte en Erhvervs- og udviklingsstrategi for Vejle Ådal og Fjord området. Det er med afsæt i Erhvervs- og udviklingsstrategien, at Københavns Universitets landskabsplanproces er igangsat.

I dag skal vi høre om interviewundersøgelsen, som har været første skridt i landskabsplanprocessen. Københavns Universitet har interviewet lodsejere i tre udvalgte områder inden for Vejle Ådal og Fjord. Jørgen Primdahl, Lone Kristensen og Lotte Ruegaard Petersen fra KU skal fortælle om det i dag. Vi har haft mange deltagere til lodsejerorienteringsmøderne indtil videre. Det er positivt. Der kommer også workshops senere i løbet af foråret. Så det her er kun starten af processen.

Johanne Hardervig, Vejle Kommune: Fortæller kort om spillereglerne i et online-møde.

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune:

Leder af Natur og Udeliv i Teknik og Miljøforvaltningen i Vejle Kommune. Natur og Udeliv agerer sekretariat for Vejle Ådal bestyrelsen. Klaus præsenterer nogle af de udfordringer, vi står overfor i dag i Vejle Ådal og Fjord.

Kerneinteresseområder:

- 1) Klimaforandringer
- 2) Primærerhvervenes strukturudvikling
- 3) Natur og vandmiljø
- 4) Lokalsamfund og bosætning
- 5) Friluftsliv

Se slides, hvor de konkrete ideer under hvert tema bliver præsenteret.

Nogle skovejere i Jelling arbejder med i øjeblikket at lave produkter i skoven, der også gavner biodiversiteten.

Lokalsamfund: Ligger oppe på kanterne og alle er glade for at bruge og nyde naturen. Vi skal arbejde med, hvordan vi kan understøtte en positiv udvikling af lokalsamfundene.

Friluftsliv: Hvad for noget friluftsliv vil vi understøtte? Hvor finder det bedst sted? Hvordan får vi et godt samarbejde med lokalsamfundene?

Har netop udsendt pressemeddelelse 'God opførsel og smil gør sig altid godt' om hvordan man er en god gæst i naturen.

Spørgsmål fra deltager: Kigger man på, om man kan gøre noget med området ved Ravning by? Der ligger mange ældre ejendomme, der har set bedre dage. Kunne man forestille sig, at man kunne kigge på sådan noget også?

Klaus svarer: Det synes jeg, vi skal tage med videre til vores workshops. Det er noget, vi ofte diskuterer. Det er en drøm, at arbejdet her kan understøtte en positiv udvikling på området. Der er endnu ingen konkrete planer, men vi er bevidste om det.

Maja Klaaborg Jensen, Rådgiver fra Vejle Fredericia Landboforening:

Dette landskabsprojekt kombinerer landbrugsproduktion med mange af de dagsordener, vi kigger ind i. Maja henvender sig til lodsejerne i området: Se det her som en mulighed for at få noget viden, som KU har indsamlet, og se herefter om det kan være noget, I kan spille ind i. Positivt at vi så tidligt bliver inviteret ind i processen.

Mange interesser skal varetages i det åbne land. Her kigger vi både ind i at skulle sikre drikkevand (her kunne sådan en landskabsplan måske være med til at løfte den dagsorden). At opnå en god økologisk tilstand er også noget, der i høj grad vedrører landmænd.

Det her er en mulighed for jer lodsejere til at indgå frivilligt i projektet – og sammen kan vi finde løsninger. Dette er et helhedsprojekt, hvor landbruget kan være en spiller, hvor vi både kan løfte egne interesser, men også levere på de større dagsordener. Du kan som lodsejer, qua mulighederne der opstår i dette projekt, udtage våde arealer, indgå i jordfordeling og indgå i andre projekter.

Opfordring: Være åbne og konstruktive i forhold til den videre proces. Det er frivilligt at være en del af det, så gå til det med de briller, at I kan være med til at løfte området i Vejle Ådal.

Jørgen Primdahl, Lone Kristensen og Lotte Ruegaard Petersen, Københavns Universitet:

Jørgen fortæller: Vi forsker i, hvordan vi kan gøre planlægningen bedre, mere involverende og mere handlingsorienteret.

I efteråret 2020 interviewede vi i Grejsdelen. Vi blev til slut ramt af nedlukningen, så vi mangler at interviewe et par stykker af de rene skovejere – dem samler vi op på snarest muligt.

Jørgen viser kort over de tre delområder (Grejs, Børkop-Brejning og Runkenbjerg), hvor KU har interviewet.

22 lodsejere er interviewet i Grejsområdet.

Deltagelsesprocent ligger på 77%, hvilket er rigtig flot. Særligt i disse tider, hvor folk bliver kontaktet om mange forskellige ting.

Resultaterne kommer i en rapport fra os på KU, som bliver gjort tilgængelig via Vejle Kommunes hjemmeside.

Jørgen takker lodsejerne for deltagelse i interviewene.

I vores interviewundersøgelse starter vi ud med at finde ud af, hvem er det vi sidder og snakker med. Derfor spørger vi ind til, om lodsejeren er fuldtids, deltids, fritids eller pensionist. Se slide fra KU.

Jørgen spørger deltagerne på mødet: Hvilken af disse fire typer landmænd tror I, der ejer mest jord i Grejsdalen?

Resultat af afstemning i Teams:

Jørgen fortæller om resultatet fra undersøgelsen: Det er fritidslandmændene, der ejer det meste jord. Så I gættede rigtigt. Pensionister og fritidslandmænd er de store grupper, når vi ser på de tre områder.

Landmændene er forskellige – det er en vigtig pointe.

Bosted: Spørgsmål om, hvorvidt deres ejendom er et godt sted at producere, et godt bosted eller en blanding af begge: Fritidslandmænd og pensionister opfatter primært deres ejendom som et bosted.

Alt i alt viser det, at landmænd er en bredere kreds af ejertyper, end blot den traditionelle fuldtidslandmand, som man ofte snakker om.

Foreningsliv: Her laver vi en afdækning af sociale netværk (så ved vi også det til senere i processen, når vi skal invitere til workshops). Hyppigste foreninger i Grejs: Landboforeningen, Jagt, Skovdyrkerforening. Der er ikke lige så stor en deltagelse i DN som i de to andre områder.

Balancen mellem bort- og tilforpagtning ser fin ud her. I de andre er der tilforpagtet mere end der er bortforpagtet, dvs. der er landbruget mere ekspanderende og aktivt.

Skovarealet er meget stort (27%). Husk dog, at rene skovejere ikke er repræsenteret i resultaterne endnu, så procentandelen bliver endnu højere.

Omdriftsarealet på 58% er en smule under landsgennemsnittet.

Dyrehold: Se slide.

Skov: 14 ud af 22 svarer, at de ejer skov, dvs. pænt over halvdelen ejer skov. Overvejende løvskov. Pænt over halvdelen drives forstmæssigt (tyndes). Men de primære interesser er alligevel urørt natur/natur, herefter jagt og tømmer.

Jagt: Næsten alle ejendomme er der jagt på. Det er usædvanligt. Meget stor jagtinteresse.

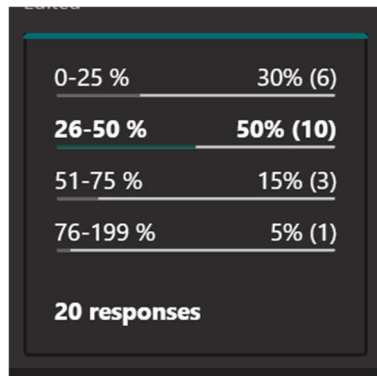
Friluftsliv: 83% svarer ja til, at de oplever friluftsliv ved deres ejendom. Det fortæller, at det er et område med mange herlighedsværdier, som folk gerne vil besøge, og at det er bynært. Det giver mange mennesker i området.

Ulemper ved friluftsfærdslen? Resultat: 64% synes ikke der er ulemper herved.

Jørgen fortæller, at KU også har spurgt ind til: Hvad er din generelle holdning til folks færdsel? Her kunne lodsejeren svare: Ved ikke, i mod, OK på betingelser, OK.

Jørgen spørger deltagerne til mødet: Hvor mange tror du, der svarede, at de er 'i mod' færdsel?

Resultat af afstemning:

Jørgen fortæller, at andelen af dem, der er imod, er lidt lavere (20%). Det ligger dog højere i Grejs end i de andre områder.

Der er ikke nogen der siger 'ved ikke' – det er et godt tegn, når man interviewer.

Lone Kristensen fortsætter præsentationen: 9 svarer, at færdsel er 'OK på betingelser': Hensyn, hund i snor, spørge om lov, passe på naturen.

Lone stiller et spørgsmål til deltagerne: Har I nogle ideer til forbedring af friluftslivet?

Kommentarer fra chatten:

- Ønsker en vandresti langs Grejs å til Hopballe og videre til Lerbæk.
- jeg håber på vandrestier med opholdsområder undervejs.
- vi er kede af, at vi er gået med til en sti på vores jord
- Jeg er betænkelig ved vandresti langs Grejs å pga. risiko for efterladt affald.
- jeg håber også på, at man vil anlægge ridestier, hver gang man anlægger stier. Vi er mange ryttere i området med forbavsende få muligheder for at ride i naturen omkring Vejle
- Vi vil foreslå, at der tænkes ridestier ind i projekter. Ryttere er blevet afskåret meget fra naturen de sidste år.
- Guidede turer: Hvad ser vi, og hvordan færdes vi korrekt
- Jeg tror dialogen er rigtig vigtig - vi har sikkert nogle idéer til, hvad der kan gøres
- Jeg har på min ejendom fået deltaget i et sådan et projekt med Vejle Kommune og det har fungeret fint med god dialog
- Vi har to skuffeforslag klar som vi kunne arbejde videre med. Det er måske bare ikke vores første prioritet

Jørgen: Vi kommer til at tage det her spørgsmål op igen senere i processen. Der skal findes en løsning.

Lotte Ruegaard Petersen fortsætter præsentation: Klimaforandringerne gør, at vi er nødt til at forholde os til den ekstra mængde vand, det medfører, samt hvordan vandet løber. Derfor er det relevant at snakke om vandtilbageholdelse i Grejs. Vi har spurgt lodsejerne, om de vil være interesserede i at indgå i et projekt om vandtilbageholdelse, som omfatter dele af deres ejendom. 12 svarer 'ja', 10 svarer 'nej'. Overvejende interesse.

Undersøgelsen viser også, at de fleste foretrækker at beholde deres jord med kompensation, samt at de fleste foretrækker at modtage en engangserstatning ved kompensationen.

Kommentar fra chat: "jeg ved ikke nok om vandtilbageholdelse ift. hvor det er bedst at lave"

En deltager spørger: Hvem er deltagerne ved dette møde? Kunne være interessant at vide. Lone opfordrer til at skrive i chatten, hvem man er. Resultat fra chat: Flest deltagere er fritidslodsejere.

Jørgen Primdahl går videre med at præsentere resultatet for interessen i at deltage i natur- og klimatiltag: Halvdelen har interesse i at deltage i rydning. En tredjedel siger, at de godt kunne have interesse i et projekt om sammenhængende skove. Samlet ses en udbredt interesse. Det er positivt.

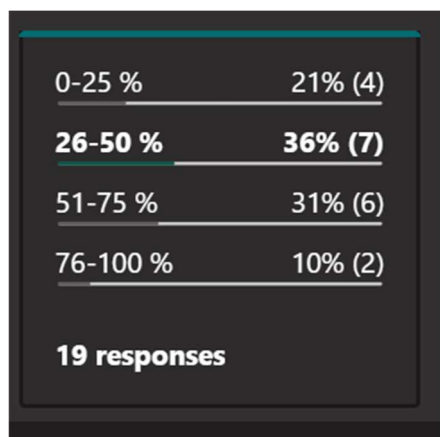
72 % er interesserede i fælles projekter.

67% er interesserede i en fælles landskabsplan. Alt i alt positivt!

Jordfordeling: Interesse i at deltage i jordfordeling. Det spørger vi om, fordi der er kommet bedre muligheder for at få støtte til jordfordeling. Ved jordfordeling kan man få samlet sine arealer, der er mulighed for at tage hensyn til friluftslivet og andre interesser i en multifunktionel jordfordelingsproces.

Jørgen spørger deltagerne: Hvor mange tror I sagde 'ja' til at have interesse i at deltage i jordfordeling?

Resultat fra afstemning: Flest siger 26-50%.

Jørgen viser det rigtige svar: Lodsejerne har faktisk svaret overvejende 'ja', hele 88%. Det er en MEGET stor interesse. Der er således, umiddelbart, gode betingelser for at gennemføre en jordfordeling i Grejsdalen.

Lone Kristensen fortæller om resultaterne fra spørgsmålene om værdierne i ådalen: Spørgsmål fra en fjern slægtning. Se Lones slides. Naturen og landskabet er de helt store kvaliteter.

Lone læser citater op (se slide).

Området om 20 år (se slides).

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune:

Klaus viser den videre arbejdsplan og proces. Se slide. Usikkert hvorvidt vi kan gennemføre foredrag og busture ift. Corona-udviklingen.

Vedr. Landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord

Vi håber, at workshopsne kan resultere i nogle projekter. Det endelige resultat af denne proces: En landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord. Tak for jeres deltagelse.

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen:

Runder af og takker til alle, der har deltaget. Jens Jørgen læser en kommentar i chatten op: "Vil man inkludere skovarealer i jordfordeling? Vil forslå de tages med." Jens Jørgen svarer, at det er en god idé, og at det vil vi drøfte videre i processen.

Jens Jørgen fortæller, at vi ved ikke, om foredragene kan gennemføres online. Det finder vi ud af.